

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2025. május 7.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI HIVATAL

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal** kell javítani az alábbiak szerint.

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A személyek, topográfiai adatok és fogalmak neveit – amennyiben egyértelmű, hogy a pontatlan írás helyesírási és nem szakmai hibának tekinthető – helyes válaszként kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely közép szinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* és az *Ismeretszerzés, a források használata* szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* és az *Ismeretszerzés, a források használata* szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* és az *Ismeretszerzés, a források használata* szempontokra nem szerzett pontot.

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot. A korszakokat határoló – **kötőjellel összekapcsolt** – évszámok egy időbeli elemnek számítanak.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A **rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1)** 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú esszénél külön kell pontozni** az ún. **általános (K1)** és a **konkrét (K2) történelmi fogalmakat**. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretekre* adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Athén (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) démosz
- b) A démosz a flottában szolgált. / A flotta volt fontosabb. / A szárazföldi hadsereg másodlagos volt. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, amennyiben utal valamelyik haderőnem és társadalmi csoport összefüggésére vagy a haderőnemek viszonylagos jelentőségére.)*
- c) sorsol(ás)
- d) választ(ás)

2. Az arab hódítás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Jeruzsálem
- b) 2.
- c) 3.
- d) A templomot korábban lerombolták. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

3. Törökellenes harcok (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítások	Helyszín sorszáma
a) Az itt lezajlott csatában a magyar király is életét vesztette.	1.
b) A nyugati keresztes lovagok fegyelmezetlensége nagy szerepet játszott az itt – Luxemburgi Zsigmond által – elszenvedett vereségben.	6.
c) A török betörést sikerrel verte itt vissza Kinizsi Pál, a fekete sereg vezetője és Báthori István erdélyi vajda serege.	5.
d) A déli területek védelmének kulcsa volt ez a hely, ahol Hunyadi János győzte le a szultáni sereget.	2.

4. Katolikus megújulás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) latin(t)
- b) A hitviták miatt. / A protestantizmus visszaszorítása miatt. / A katolicizmus védelmében. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- c) A török támadás / hódítás / pusztítás veszélye miatt. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- d) papképzés megerősítése *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

5. Mária Terézia (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) robot
- b) kilenced / terményadó / terményhányad
- c) (szabad) költözés (joga) *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- d) Az állami adóalapot védte. / Érdekében állt, hogy a jobbágyok tudják fizetni az állami adókat is. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

6. Első ipari forradalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) gőzmozdony
- b) 1., 4.
- c) A vasúthálózat fejlődése keresletet generált a nehézipar termékeire / a vasra / a szénre / vasúti szerelvényekre. / A vasúthálózat fejlődése könnyebbé tette a szállítást. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

7. Dualizmus kori Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 4.
b) 1.
c) antiszemitizmus
d) 2.

8. Magyarország első világháború utáni története (komplex tesztfeladat) (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

Állítás	Sorszám
a) A magyar kormány késlekedett a választások kiírásával, így az idő múlásával egyre inkább megkérdőjeleződött a kormány legitimitása.	2.
b) A kormánnyal szemben álló erők fegyveres honvédelmet sürgettek.	4.
c) Magyarország egyre nagyobb területe került idegen megszállás alá, ráadásul komoly ellátási nehézségek sújtották az országot.	1.

- d) 2.
e) Károlyi Mihály
f) ellenforradalmi rendszer / Horthy-rendszer (Elfogadható még: Bethlen István miniszterelnökségére való utalás.) *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

9. A második világháború kirobbanása (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	A forrás betűjele	
a) A német álláspontot közvetíti:	A	D
b) A lengyel álláspontot közvetíti:	C	E

(Az egy sorban szereplő betűjelek fordított sorrendben is elfogadhatóak.)

10. A két Németország létrejötte (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a)

1.	2.	3.
B	C	A

(A helyes sorrend: 1 pont.)

- b) C
c) NDK / Német Demokratikus Köztársaság / Kelet-Németország
d) 2.

11. Kádár-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
b) 1. 4. *(A két sorszám fordított sorrendben is elfogadható.)*
c) Hiába dolgoznak sokkal többet az emberek, mégis állandó áruhiány van / még sincs jólét. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

12. Európai Unió (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Leírások	Az EU intézményének neve
a) Javaslatot tesz az Unió közös jogszabályaira, de a jogszabályok elfogadásában már nem vesz részt.	Európai Bizottság
b) Tagjai a tagállamok kormányfői, egyes esetekben államfői.	Európai Tanács
c) A tagállamok állampolgárai által közvetlenül választott jogalkotó szerv.	Európai Parlament
d) A tagállami kormányokhoz hasonló összetételű intézmény, de inkább csak a végrehajtást ellenőrző jogköre van.	Európai Bizottság

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Az állam és a kereszténység viszonya

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az állam és a kereszténység viszonyának változását mutatja be a 4. században. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti téma egy lényeges időbeli elemét (pl. milánói rendelet: 313, a kereszténység államvallás lett a 4. sz. végén), és említi a téma egy térbeli elemét (pl. a kereszténység kezdetben a Római Birodalom keleti részein terjedt el, öt nagy egyházi központ alakult ki, az első egyetemes zsinatot Niceában tartották).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. pápa, császár, keresztényüldözés, (állam)vallás.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. áldozatot kellett bemutatni a császárnak / a római isteneknek; az áldozat-bemutatást megtagadókat kínozták / bebörtönözték; az áldozatot bemutatókat szabadon engedték), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a keresztények elutasították a császár-kultuszt; üldözték a keresztényeket; a keresztényüldözések hatására a vallás ismertebbé vált; a keresztények titokban / katakombákba húzódva gyakorolták a vallásukat).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy Constantinus császár / a milánói rendelet vallásszabadságot biztosított a birodalomban, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez véget vetett a keresztényüldözéseknek; a kereszténységnek eddigre már nagyon sok követője volt; megindulhatott az egyházszervezet nyílt kiépítése; Constantinus császár meg akarta szerezni a keresztények támogatását; a kereszténység erősítette a birodalom egységét; a niceai zsinaton megfogalmazták a hit-elveket).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a kereszténység államvallás lett a Római Birodalomban, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a császárok is a keresztények közül kerültek ki; az első zsinatokat a császárok vezették; hierarchikus egyházszervezet jött létre; az egyház a császár támaszává vált; betiltották / üldözték a többi vallás követőjét; a kereszténység erősítette a birodalom egységét; Theodosius császár nevéhez kötődött az intézkedés bevezetése).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. Marxizmus

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a marxizmus fő jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Utal arra, hogy a marxizmus a 19. századi Nyugat-Európában alakult ki.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. társadalom, osztályharc, proletárforradalom, magántulajdon / köztulajdon.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti, hogy Marx fontosnak tartotta a munkások nemzetközi összefogását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a proletárforradalom / világforradalom kirobbantását tekintette célnak; szerinte csak így volt esély a tőkésék legyőzésére; elvetette a nacionalizmust / nemzeti eszmét).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a marxizmus történelemszemlélete az osztályharcra épül, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a marxizmus szerint a történelem minden korszakában volt egy kizsákmányoló és egy kizsákmányolt réteg; a tőkés fejlődés kibontakozása következtében kialakult a tőkésék és a munkásosztály harca; a marxizmus szerint a munkások hatalomra jutása véget fog vetni a kizsákmányolásnak / osztályharcnak).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a marxizmus a teljes / vagyoni egyenlőség elérését tűzte ki célként, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. fel akarta számolni a magántulajdont; csak a köztulajdont tartotta elfogadhatónak; a célt a burzsoázia legyőzésével / erőszakos eszközzel tartotta elérhetőnek; célja a magántulajdon nélküli kommunista társadalom megvalósítása).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. Széchenyi István programja

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Széchenyi Istvánnak a gazdaság és a társadalom átalakítására irányuló tevékenységét mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a reformkor kezdetét: 1825/1830/1832, és végét: 1848.	0–2
	T2 Rögzít egy térbeli elemet a témához kapcsolódóan (pl. Magyarország a Habsburg Birodalom része volt, az osztrák örökös tartományok ipara fejlettebb volt a magyar iparnál, az ország gazdasági központja Pest-Buda volt, a fő kereskedelmi útvonal a Duna volt).	0–2

Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. törvény / jog, reform, gazdaság / kereskedelem / ipar, (fő)nemes.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. érdekegyesítés / polgári átalakulás / polgári társadalom, jobbágyszabadítás / örökváltság, robot, ősiség.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. Széchenyi a robotot elavultnak / kevésbé hatékonnak tartja; a bér munkát szorgalmazza), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ebből következett a jobbágyszabadítás gondolata; a gazdasági reformokat tekintette elsődlegesnek; ezzel a tőkés fejlődésnek akart utat nyitni).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. polgári társadalmat akart létrehozni; mindenki számára biztosítani akarta a tulajdonhoz való jogot; a törvény előtti egyenlőséget szorgalmazta), és tesz egy lényegi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel kibővítette a nemzetfogalmat; jogkiterjesztést javasolt; a tőkés fejlődésnek akart utat nyitni; liberális elveket hirdetett).	0–3
	F3 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. Széchenyi hozzájárult a gőzhajózás / a folyószabályozások megindulásához), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ipari forradalom vívmányai Magyarországon is megjelentek; ez hozzájárult a kereskedelem fellendüléséhez; a Vaskapuszoros szabályozása a Fekete-tengerrel való összeköttetést segítette elő).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít egy tényt Széchenyi társadalmi helyzetével / pályafutásával kapcsolatban (pl. főnemesi / nagybirtokos családból származott; utazásokat tett Angliában), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a főnemesekre támaszkodva / az udvarral együttműködve képzelte el a gazdaság fejlesztését; saját vagyonának egy részét is a gazdaság fejlesztésére áldozta; apja közéleti szerepvállalása is ösztönözte őt; angliai útjai ráébresztették az ország elmaradottságára).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Széchenyi az ősiség eltörlését javasolta, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ősiség törvénye miatt nem kapott hitelt; ez lehetővé tette volna a nemesi birtokok elidegenítését; a birtokok egy részének eladása / a hitelfelvétel tette volna lehetővé a modernizációt; a Hitel a reformkor programadó művévé vált).	0–3
	E3 Rögzíti Széchenyi egy – a forrásban nem szereplő, a gazdaság fejlesztését célzó – gyakorlati alkotását (pl. kezdeményezte a Lánchíd megépítését; támogatta a vasútfejlesztést; részt vett egy gőzmalom alapításában; szorgalmazta az Óbudai Hajógyár létrehozását), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ipari forradalom vívmányait igyekezett meghonosítani Magyarországon is; saját vagyonának egy részét is feláldozta a	0–3

	gazdaság fejlesztésére; a Helytartótanács közlekedési osztályának vezetője lett).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. A területi revízió

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a területi revízió lépéseit, azok nemzetközi háttérét és a visszacsatolt területek etnikai jellemzőit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti két revíziós esemény évszámát (első bécsi döntés: 1938, Kárpátalja visszacsatolása: 1939, második bécsi döntés: 1940).	0–2
	T2 Rögzíti kettő, a kérdéses korszakban visszacsatolt terület egység nevét (Felvidék déli sávja, Kárpátalja, Észak-Erdély).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. ultimátum, megszállás, nagyhatalom, diplomácia.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. revízió, kisebbség, bécsi döntések, tengelyhatalmak.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti a forrás alapján, hogy a négy nagyhatalom a csehszlovákiai magyar kisebbség kérdésének rendezését kétoldalú tárgyalások keretében utalta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. mindez a müncheni egyezmény kiegészítő nyilatkozatban szerepelt; a megegyezés nem sikerült; emiatt került sor az első bécsi döntésre).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. zavargások törtek ki Szlovákiában; a kormány szükségállapotot hirdetett; Hitler a zavargásokra hivatkozva lépett fel követelésekkel), és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy ez teremtette meg a lehetőséget, hogy a magyar kormány megszállja Kárpátalját.	0–3
	F3 Rögzít egy lényegi elemet a forrás alapján (pl. úgy tűnt, hogy Románia felbomlik; Románia szovjet ultimátumot kapott; a magyar politikusok német–olasz támogatásban bíztak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország a szovjet fellépést kihasználva követelte saját igényeinek megtárgyalását; a szorult helyzetbe került Románia kénytelen volt elfogadni a második bécsi döntést; Hitler a két szövetségese között megosztotta Erdélyt).	0–3

Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy az első bécsi döntéssel a Felvidék (és Kárpátalja) déli, határ menti területsávja került vissza Magyarországhoz, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a területet zömében magyarok lakták; az új határ nagyjából megegyezett az etnikai határral; néhány tízezer fős magyar kisebbség maradt Szlovákiában).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a magyar honvédség bevonult Kárpátaljára, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt a területet túlnyomórészt ruszinok lakták; a terület visszaszerzése nem etnikai alapon történt; a ruszinok széles körű nemzetiségi jogokat kaptak).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a második bécsi döntéssel Észak-Erdély (és a Székelyföld) tért vissza Magyarországhoz, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a visszacsatolt területen csak kevéssel haladta meg az 50%-ot a magyar részarány; a határ menti és székelyföldi magyar tömb között román többségű területeket is visszacsatoltak; több százezer fős magyar kisebbség maradt Dél-Erdélyben; Hitler a két szövetségese között megosztotta Erdélyt).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Rubovszky–Tamásiné: Történelem 9. Szent István Társulat, Budapest, 2021.
2. Theophanész: <https://archive.org/details/chronicle-of-theophanes-the-confessor/page/544/mode/2up?q=tarik>
4. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Szovegyujtemeny-szovegyujtemeny-1/magyar-barokk-8CE/pazmany-peter-1570-1637-8D0/a-nagysombati-egyetem-alapitolevele-1635-A24/>
5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, Miskolc Királyi Törvényszék iratai. Úrbéri Törvényszéki Iratok. in: Hadházi Orsolya: Gyagyátor, Ináncs és Onga községek kilenc kérdőpontos paraszti vallomásainak vizsgálata. <http://www.okeonga.hu/documents/om/pvallvizsg.pdf>
6. https://www.railwaysarchive.co.uk/documents/Moreau_LivMan1833.pdf
7. Jókai Mór országgyűlési felszólalása, 1883. január 23. Idézi: Nemzet, 1883. január 23. esti kiadás
8. https://adt.arcanum.com/hu/view/PestiHirlap_1939_09/?pg=25&layout=s
https://adt.arcanum.com/hu/view/Nepszava_1939_09/?pg=0&layout=s
9. Fejér vármegye bizalmatlansági indítványa: idézi: Idézi: Juhász Viktor: A proletárdiktatúra és előzményei Székesfehérvárott. Székesfehérvár, 1927.
10. https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12/lecke_01_003
Berlini nyilatkozat, 1945. június 5. In: A német kérdés. Dokumentumgyűjtemény. Válogatta: Dr. Németh István. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1993. How to close the gap? Daniel Robert Fitzpatrick, Granger, 1948.
<https://coldwarteamprojectfall2014.files.wordpress.com/2014/12/berlin-blockade.png>
11. Pesti viccek a szocializmus idején. ketezer.hu Irodalmi és Társadalmi havi lap
<https://ketezer.hu/2006/07/pesti-viccek-a-szocializmus-idejen/>
Ez már a kommunizmus, vagy lesz ennél még rosszabb is? Hal(l)hatatlan politikai viccek az 1948–1988 közötti időkből. Szerkesztette: Homa János. <https://mek.oszk.hu/00500/00540/00540.htm#5>
<https://tte.hu/a-kadar-korszak-8222-mitoszai-8221-a-tanitasi-gyakorlatban-humorral-karikaturaval/>
https://tte.hu/media/egyezzunkki/f_toth1.jpg
http://erettsegi.ucoz.hu/load/humor_tortenelmi_viccek_karikaturak/kadar_korszak/kadar_korszak/41-1-0-60
Tóth Judit–Kuluncsics Réka–Máté András–Mátó Áron–Fodor Richárd: Konferencia és műhely a Kádár-korszak és a rendszerváltás történelmi fogalmainak tanításáról – beszámoló. In: Történelemtanítás Online történelemdidaktikai folyóirat (LVII.) Új folyam XIII. – 2022. 3-4. szám folyoirat.tortenelemtanitas.hu
13. Euszebiosz: Egyháztörténet (ford.: Baán István), SZIT, Bp. 1983.

14. https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_11/lecke_01_007

15. Waldstein János karikatúrája Széchenyiről a Vaskapu-szabályozás idején. Závodszky Géza – Hermann Róbert: Nemzet születik. Új képes történelem. Magyar Könyvklub-Helikon Kiadó, Budapest, 1997.

<https://mek.oszk.hu/01900/01903/html/index1611.html>

16. <https://web.archive.org/web/20040820112807/http://www.yale.edu/lawweb/avalon/imt/munich3.htm>

Janek István: Az elfelejtett háború. A szlovák–magyar kisháború története 1939 márciusában. Történelmi Szemle 43 (2001) 3–4. sz. Képviselőházi Napló, 1940. július 2.